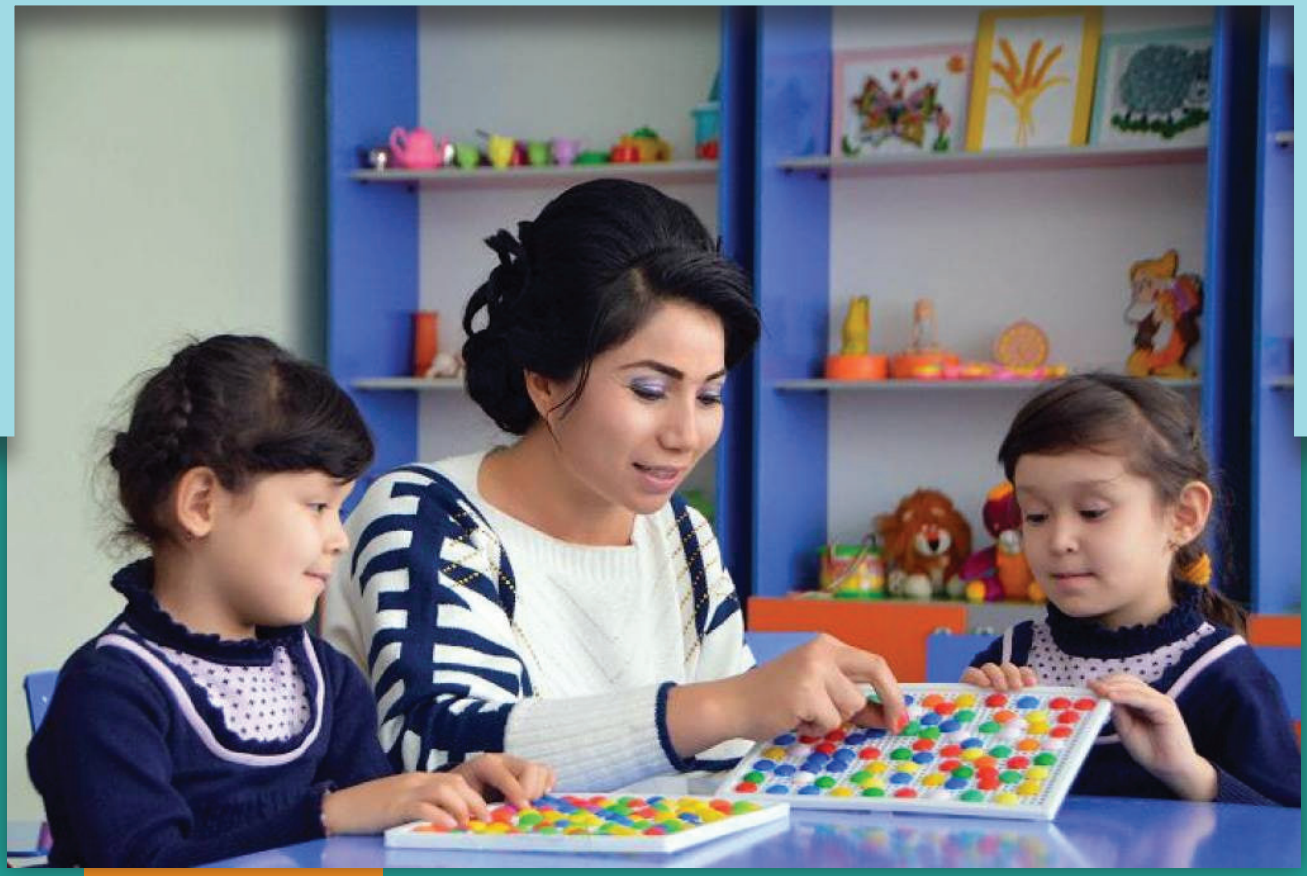
ISSN: 3060-4613

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№11(1)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar böyiça)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport maşğulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqiçlari böyiça)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgaça ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LİMİ

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslaşgan ilmiy jurnal

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LİMİ

Elektron naşr. 110 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.

BOŞ MUHARRIR:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOŞ MUHARRIR ÖRINBOSARI:
Aşurov Ramzidin Ramazonoviç – Psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGAŞI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Şoumarov Ğ.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirğizboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Şaripov Ş.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Şermuhammadov B.Ş. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qöldoşev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozoğiston)
Rejep Özyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Ça – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Ş. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi Özbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM boş muharriri, Özbekiston Respublikasida xizmat körsatgan jurnalist, filologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD), dotsent
Ğafurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Şomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD)
Nematov Ş.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yiça falsafa doktori (PhD)
Yuldaşeva F.I. – pedagogika fanlari böyiça falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldaşeva D.B. – filologiya fanlari böyiça falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toşkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qaşqadaryo viloyati Maktabgaça va maktab ta'limi boşqarmasi boşliğining birinçi örinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bölimining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor öğli – Pedagogika fanlari böyiça falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va işbilarmon" MÇJ
Hamkorlarimiz: Özbekiston Respublikasi Ta'lim va ilm-fan vazirligi, Özbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali Özbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni çop etiş uçun milliy ilmiy naşrlar röyxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari böyiça: OAK Kengaşi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

• Ekspert kengaşi (29.10.2024-y., №10)

• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari böyiça: Toşkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

• Ekspert kengaşi (25.05.2025-y., №10)

• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

Özbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi böyiça röyxatdan ötkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Ta'lim jarayonida deontologik tamoyillar asosida nizolarni boşqariş 10
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Sun'iy intellekt asosida maktab öquvçilarining matematik xatolarini diagnostika qiliş va individual tavsiyalar şakllantirişning gibrid adaptiv modeli 15
Abdullayeva Nazokat Isayevna, Abdurazzoqova Zebuniso Tolmas qizi

Harbiy xizmatçilarning pedagogik mahoratini oşirişning ilmiy-metodik asoslari 21
Yadgarov Ravşan Ergaşeviç

Inklyuziv ta'limda logopedik texnologiyalardan foydalaniş metodikasi 27
Ikramova Dilafruz Furqat qizi, Ilhomova Malikaxon Dilşod qizi

Faoliyat markazlari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning raqamli savodxonligini şakllantiriş metodikasi 30
Jo'rayeva Gulira'no Nazirjon qizi

Bölajak tasviriy san'at öqituvçilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirişda an'anaviy naqqoşlik san'atining pedagogik imkoniyatlari 36
Rözmetov Quvondiq Şanazarovich

Pedagogik hamkorlik asosida ösmir yoşdagi öquvçilarda ijtimoiy voqelikka sezgirlikni tarbiyalaş mexanizmlari 42
Bazarova Gulnoza Ziyodulla qizi

Talabalarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini jismoniy madaniyat vositasida rivojlantiriş metodikasini takomillaştiriş 47
Imomov Asliddin Abdurazoqoviç

Harakatli öyinlar yordamida boşlanğiç sinf öquvçilarining harakat faolligini oşiriş usullari 51
Ernazarova Ziyoda Erkin qizi

Sun'iy intellektning inson fikrlaş qobiliyatiga ta'siri: intellektual rivojlaniş uçun imkoniyatlar va tafakkur zaiflaşuvi xavfi 55
Tölaganov Abdumalik Abdiraximoviç

Jadidçilik harakatining vujudga kelişining ijtimoiy-tarixiy şart-şaroitlari 60
Nişonov Muhammad Bahodir öğli, Pulatov Şerdor Nematjonoviç

Maktabgaça ta'lim taşkilotlari direktorlarining kasbiy kompetentligini rivojlantirişning nazariy-metodologik asoslari 66
A'zamova Malohat Nadjimovna

Söz yasalişi, morfologiya va sintaksisning özига xos xususiyatlari 70
Bobojanov Şaripboy Xudoşukiroviç

Inklyuziv ta'limda diskriminatsiyani oldini oliş va ularni psixologik qöllab quvvatlaş tamoyillari 74
Bozorova Muxlisa

Neyro logopediya va biometriya 78
Foiqova Diyora Anvar qizi

Bölajak öqituvçilarning metakognitiv faoliyatini rivojlantirişda refleksiv topşiriqlardan foydalaniş 83
Ibrohimova Şahlo Umarali qizi

3–4-sinf öquvçilarining badiiy asarlar öqişga qiziqişini oşirişning metod, şakl va vositalari 88
Rasulova Zohida Sindorovna

Raqamli ta'lim muhitida kasbiy-refleksiv kompetensiyalarni rivojlantirişning metodik tizimini integratsiyalaş 92
Talabova Dilrabo Tolibova

Informatika va uni öqitiş metodikasi fanini öqitişda adaptiv öquv dasturlari va virtual laboratoriyalardan foydalanişning metodik tizimi 98
Xomidov Zohidjon Adhamjon öğli

Развитие профессиональной компетентности будущих педагогов в условиях цифровизации образования 104
Шаланков Константин Константинович

MAKTABGAÇA TA'LIM TAŞKILOTLARI DIREKTORLARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRIŞNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

A'zamova Malohat Nadjimovna
Toşkent şahridagi Kimyo xalqaro universiteti (KIUT)
"Maktabgaça va boşlanğich ta'lim metodikasi" kafedrasi professor v.b.
E-mail: m.azamova@kiut.uz
ORCID: https://orcid.org/0009-0002-5996-8764

Annotatsiya: Maqolada maktabgaç ta'lim taşkilotlari (MTT) direktorlarining kasbiy kompetentligini rivojlantirişning tizimli-nazariy va metodologik asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi zamonaviy ta'lim menejmenti talablariga mos keluvchi rahbar kadrlarning pedagogik va boşqaruv kompetensiyalarini aniqlaş hamda ularni takomillaştiriş modelini asoslaşdan iborat. Ilmiy manbalarning maqsadli tahlili, qiyoslaş va tizimli yondaşuv usullari qöllanilgan. Direktorlarning motivatsion, kognitiv va amaliy boşqaruv könikmalari mustaqil tahlil yönalişlari sifatida ajratilgan.

Kalit sözlar: maktabgaç ta'lim taşkiloti, direktor, kasbiy kompetentlik, metodologiya, tizimli yondaşuv, boşqaruv menejmenti, pedagogik liderlik.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of developing the professional competence of preschool education organization (PEO) directors. The purpose of the study is to define the pedagogical and managerial competencies of heads that meet the requirements of modern educational management and to substantiate a model for their improvement. Targeted literature analysis, comparison, and systemic approach methods were applied. Directors' motivational, cognitive, and practical management skills are distinguişed as independent analytical domains.

Key words: preschool education organization, director, professional competence, methodology, systemic approach, management, pedagogical leaderşip.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-методологические основы развития профессиональной компетентности директоров дошкольных образовательных организаций (ДОО). Цель исследования состоит в определении педагогических и управленческих компетенций руководителей, отвечающих требованиям современного образовательного менеджмента, и обосновании модели их совершенствования. Использованы целенаправленный анализ научных источников, сопоставление и системный подход. Мотивационные, когнитивные и практические управленческие навыки директоров выделены в качестве самостоятельных направлений анализа.

Ключевые слова: дошкольная образовательная организация, директор, профессиональная компетентность, методология, системный подход, менеджмент, педагогическое лидерство.

KIRIŞ

Jahon ta'lim makonida maktabgaç ta'lim tizimini transformatsiya qiliş va boşqaruv sifatini yangi bosqichga kötariş zamonaviy pedagogikaning dolzarb muammolaridan biri bölib qolmoqda. Maktabgaç ta'lim taşkilotlarida (MTT) ta'lim-tarbiya muhitining samaradorligi va xizmat körsatiş sifati bevosita uşbu muassasalarni boşqarayotgan direktorlarning kasbiy mahorati va yetakchilik fazilatlariga boğliq. Bugungi kun talabi direktorlardan nafaqat an'anaviy ma'muriyatchilikni, balki strategic rejalaştiriş, jamoani boşqariş va innovatsiyalarni joriy etişga qaratilgan kasbiy kompetentlikni talab qiladi.

Özbekiston Respublikasida maktabgaç ta'lim tizimini tizimli isloh qiliş doirasida rahbar kadrlarni qayta tayyorlaş va ularning malakasini oşirişning huquqiy va institutsional asoslari yaratildi [1; 3]. Biroq, amaliyotda MTT direktorlarining kasbiy kompetentligini baholaş va uni tizimli rivojlantirişning metodologik asoslari töliq mukammallikka erişgani yöq. Muammo şundaki, an'anaviy boşqaruv malakalari köpinç zamonaviy raqamli ta'lim muhiti va pedagogik liderlik konsepsiyalari bilan integratsiyalaşmay qolmoqda.

Uşbu maqolaning maqsadi - MTT direktorlari kasbiy kompetentligini rivojlantirişning nazariy-metodologik asoslarini tizimli yondaşuv negizida yoritiş va uning tarkibiy qismlarini konseptual modellaştirişdan iborat [2; 4].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR ŞARHI

Pedagogik muassasalar rahbarlarining kasbiy kompetentligi va uning tuzilişi uzoq yillardan beri xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etib kelinmoqda.

Boşqaruv faoliyatida kompetensiyaviy yondaşuvning asoslari J. Raven [10] va sotsiologik boşqaruv nazariyotchilari işlarida körib chiqilgan.

Ta'lim menejmentida rahbar kompetentligi muammosi Biggs (1996) [5] tomonidan ta'limiy muvofiqlaştiriş va tizimli yondaşuv tamoyillari asosida tahlil qilingan.

Xorijiy tadqiqotlarda, xususan, maktabgaç ta'lim muassasalari menejmenti yönalişida rahbarlarning "pedagogik liderlik" (pedagogical leaderşip) konsepsiyasi ustuvor ahamiyatga ega. Buş va uning hammualliflari (2020) [6] ta'lim taşkilotlari rahbarlarining kasbiy rivojlaniş modellarini örganib, ma'muriy boşqaruvdan köra ta'lim sifati monitoringiga yönaltirilgan kompetensiyalar yuqoriroq samara berişini isbotlagan.

Mahalliy pedagog olimlardan X.I. Ibragimov, Ş.A. Abdullayeva [8], Ş.S. Şaripov [9] va boşqalarning işlarida bölajak mutaxassislar hamda pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini modellaştiriş masalalari yoritilgan. Biroq, aynan zamonaviy MTT direktorlarining boşqaruv faoliyatini akmeologik, sinergetik va raqamli transformatsiya şaroitida rivojlantiriş metodologiyasi alohida yaxlit tizim sifatida mukammal tadqiq etişni talab etadi.

Mavjud adabiyotlar tahlili şuni körsatadiki, direktor kompetentligini oşiriş mexanizmlari tizimli metodologik tayanchga muhtoj.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgaç ta'lim taşkilotlari (MTT) direktorlarining kasbiy kompetentligini rivojlantiriş muammosini tadqiq etişda bir-birini töldiruvchi va yaxlitlikni ta'minlovchi metodologik yondaşuvlar tizimidan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini quyidagi ilmiy yondaşuvlar taşkil etadi:

1. **Tizimli yondaşuv (System approach):** MTT direktorining kasbiy kompetentligini dinamik va köp tarmoqli yaxlit tizim sifatida körib chiqadi. Bunda rahbar faoliyati boşqaruv, pedagogik muhit va taşqi ijtimoiy hamkorlikning özaro boğliqligida tahlil qilinadi.
2. **Kompetensiyaviy yondaşuv:** Maqolada Biggs (1996) va mahalliy olimlarning ta'lim menejmentiga oid nazariyalariga tayangan holda, direktor kasbiy faoliyatining natijaviy mezonlarini (bilim, könikma, malaka va şaxsiy fazilatlar majmuini) belgilaşga xizmat qiladi.
3. **Akmeologik va şaxsga yönaltirilgan yondaşuv:** Rahbar kadrlarining kasbiy kamolot bosqichlarini, ularning ichki imkoniyatlari va boşqaruv madaniyatini uzluksiz rivojlantiriş qonuniyatlarini ochib beradi.

Tadqiqot davomida sohaga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar, ilmiy-pedagogik adabiyotlar maqsadli tahlil qilindi (literature review). Şuningdek, MTT direktorlarining boşqaruv faoliyatini baholaş uchun konseptual modellaştiriş va tizimli klassifikatsiyalaş metodlari qöllandi. Empirik xulosalar chiqariş uchun rahbar kadrlarning kasbiy ehtiyojlari ulaştirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy ta'lim muhitida MTT direktori faqatgina ma'muriy buyruqlar beruvchi şaxs emas, balki ta'lim muassasasining rivojlaniş strategiyasini belgilovchi "pedagogik lider"dir. Olib borilgan nazariy tahlillar asosida MTT direktorining kasbiy kompetentligi tuzilmasi (modeli) işlab chiqildi.

Uşbu model 4 ta asosiy tarkibiy komponentni öz ichiga oladi:

1. **Motivatsion-şaxsiy komponent:** Rahbarlik faoliyatiga bölgan intiliş, mas'uliyat, kasbiy kamolotga intiliş va yetakchilik (liderlik) fazilatlari.
2. **Kognitiv (biliş) komponent:** Boşqaruv menejmenti, maktabgaç ta'lim qonunchiligi, pedagogika va psihologiya sohasidagi nazariy bilimlar poydevori.
3. **Amaliy-faoliyatli komponent:** Strategik rejalaştiriş, qaror qabul qiliş, jamoani şakllantiriş va nizolarni boşqariş amaliy könikmalari.
4. **Refleksiv-baholovchi komponent:** Öz faoliyatini tanqidiy baholaş, xatolarni tahlil qiliş va kasbiy faoliyatini muntazam tuzatib boriş (PEARLS va Eppich & Cheng, 2015 [7] tamoyillari asosida).

MAKTABGAÇA PRE-SCHOOL ДОШКОЛЬНОЕ

MTT direktorlarining kasbiy kompetentligini rivojlantiriş yönalişlari va baholaş mezonlari quyidagi jadval körinişida tizimlaştirildi:

Kompetentlik komponenti	Kuzatiladigan dalillar va körsatkichlar	Rivojlantiriş va baholaş şartlari
Boşqaruv va menejment (Managerial)	Strategik reja tuziş, vakolatlarni taqsimlaş, MTT standarti, byudjeti va resurslarini oqilona boşqariş.	Boşqaruv qarorlarining töğriligi va muassasa rivojlaniş körsatkichlari.
Pedagogik liderlik (Leaderşip)	Metodik muhitni soğlomlaştiriş, tarbiyachilarning kasbiy ösişini qöllab-quvvatlaş, innovatsion texnologiyalarni joriy etiş.	Tarbiyachilar mahoratining oşişi va ta'lim-tarbiya jarayoni sifati.
Raqamli kompetensiya (Digital)	ERP tizimlari (masalan, EMTT), raqamli hisobotlar, axborot texnologiyalari bilan işlaş.	Elektron hujjat aylanişining tezligi va axborot xavfsizligi qoidalari.
Ijtimoiy-kommunikativ	Jamoa, ota-onalar va taşqi taşkilotlar bilan samarali muloqot, nizoli vaziyatlarni bartaraf etiş.	Muassasadagi pedagogik-psihologik muhitning barqarorligi, jamoaviy birdamlik.

Jadvaldan körinib turibdiki, MTT direktorining kompetentligini baholaşda faqatgina bitta mezon bilan cheklanib bölmaydi. Masalan, yuqori boşqaruv (menejment) könikmasiga ega bölgan rahbar agar raqamli texnologiyalarni yoki pedagogik liderlikni özlaştirmagan bölsa, zamonaviy MTTni samarali boşqara olmaydi. Şu bois, malaka oşiriş tizimida uşbu komponentlarni integrativ tarzda rivojlantiriş zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgaç ta'lim taşkilotlari (PEO) direktorlarining kasbiy kompetentligini rivojlantirişning nazariy-metodologik asoslarini tadqiq etiş jarayonida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Zamonaviy ta'lim şaroitida MTT direk-tori faqatgina an'anaviy ma'muriyatchilik funksiyalari bilan cheklanib qolmasdan, balki strategik menejment, pedagogik liderlik hamda raqamli transformatsiyaga moslaşuvçnlik könikmalariga ega bölişi lozim.
2. Direktorlarning kasbiy kompetentligi köp qirrali tizim bölib, uning tarkibidagi motivatsion, kognitiv, amaliy va refleksiv komponentlar muassasada ta'lim-tarbiya va boşqaruv sifati yuqori bölişini ta'minlaydi. Ulardan birortasini inkor etiş boşqaruv inqiroziga olib kelişi mumkin.
3. Rahbar xodimlarning malakasini oşiriş tizimida Biggsning konstruktiv muvofiqlaştiriş tamoyili va PEARLS refleksiv tahlil yondaşuvlarini qöllaş amaliy natijadorlikni keskin oşiradi.

Olingan ilmiy-nazariy natijalarga tayangan holda maktabgaç ta'lim tizimini takomillaştiriş böyiç quyidagi amaliy taklif va tavsiyalar ilgari suriladi:

1. **Modulli malaka oşiriş dasturlarini joriy etiş:** MTT direktorlarini qayta tayyorlaş kurslarida an'anaviy ma'ruzalardan voz kechib, boşqaruv menejmenti, pedagogik liderlik, andragogika hamda nizolarni bartaraf etiş metodologiyasini qamrab oluvchi maxsus interaktiv modullarni köpaytiriş.
2. **Raqamli boşqaruv va ERP simulyatsiyalari:** Direktorlarning raqamli kompetensiyasini oşiriş maqsadida EMTT (Elektron maktabgaç ta'lim tizimi) va boşqa boşqaruv platformalari bilan işlaş böyiç amaliy va vaziyatli (scenario-based) treninglarni taşkil etiş.
3. **Pedagogik liderlik va refleksiv monitoring:** Muassasada ma'muriy bosimni kamaytiriş va jamoaviy muhitni soğlomlaştiriş maqsadida rahbarlar uchun refleksiv tahlil (debrifing) madaniyatini şakllantiriş, tarbiyachilar faoliyatini monitoring qilişda qöllab-quvvatlovchi metodik yondaşuvlarni tatbiq etiş.

Foydalanilgan adabiyotlar röyxati:

1. Özbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrdagi "Maktabgaç ta'lim va tarbiya töğrisida"gi ÖRQ-595-sonli Qonuni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. - https://lex.uz/docs/4646908
2. Özbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim töğrisida"gi ÖRQ-637-sonli Qonuni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. -https://lex.uz/docs/5013007
3. Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "Özbekiston Respublikasining maktabgaç ta'lim tizimini 2030-yilgaç rivojlantiriş konsepsiyasini tasdiqlaş töğrisida"gi PQ-4312-sonli Qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. - https://lex.uz/docs/4327235

4. Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillaştirişga oid qöşimç chora-tadbirlar töğrisida"gi PQ-4884-sonli Qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. - https://lex.uz/docs/5085987
5. Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. Higher Education, 32, 347-364. https://doi.org/10.1007/BF00138871
6. Buş, T., & Glover, D. (2020). School leaderşip and management in South Africa: Findings from a systematic literature review. Educational Management Administration & Leaderşip, 48(4), 600-617.
7. Eppich, W., & Cheng, A. (2015). Promoting Excellence and Reflective Learning in Simulation (PEARLS): Development and rationale for a blended approach to health care simulation debriefing. Simulation in Healthcare, 10(2), 106-115. https://doi.org/10.1097/SIH.0000000000000072
8. Ibragimov, X. I., & Abdullayeva, Ş. A. (2008). Pedagogika nazariyasi. Darslik. - T.: "Fan va texnologiya".
9. Şaripov, Ş. S. (2012). Talabalarning kasbiy ijodkorlik kompetentligini rivojlantiriş metodologiyasi. Pedagogika fanlari doktori dissertatsiyasi. Toşkent.
10. Raven, J. (1984). Competence in Modern Society: Its Identification, Development and Release. London: Lewis.

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar böyiça)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport maşğulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqiçlari böyiça)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgaça ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Aşurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovçi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №11(1)

© Materiallar köçirib bosilganda "Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida körsatilişi şart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan Özbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi böyiça röyxatdan ötkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toşkent şahar, Yunusobod tumani 19-mavze, 17-uy.